

ЕКОНОМИЈА СО ВИСОК И ОДРЖЛИВ РАСТ

Во фокусот на Програмата на Владата на Република Македонија за периодот 2014–2018 останува развојот на економијата преку реализација на нови инвестиции, што ќе придонесе за отворање на нови работни места, а со тоа и подобар и поквалитетен живот на граѓаните.

Владата ќе остане доследна на определбата за поддршка на приватната иницијатива, безусловно почитување на економските слободи и слободата на поединецот како креатор на својата благосостојба и напредокот во општеството.

Поддршката на приватниот сектор за нови инвестиции ќе продолжи преку:

- ниски трошоци за фирмите за работа
- натамошно подобрување на бизнис-климата
- натамошна изградба на економската инфраструктура – патишта, железници, енергетика
- поддршка за подигање на иновативниот капацитет на фирмите

Макроекономски политики и проекции

Во периодот 2014–2018 година се очекува интензивирање на економскиот раст, при што стапката на пораст на БДП ќе се движи помеѓу 3,0% и 6,0%. Притоа, во првата половина од мандатот се очекува растот да изнесува 3,0–4,5%, додека во периодот 2017–2018 година порастот на БДП се очекува да биде повисок и да достигне 4,5–6,0%. Проекциите за растот на македонската економија се очекува да се остварат доколку нема нови непредвидени шокови на светско ниво.

Фискалната политика во периодот 2014–2018 година и натаму ќе остане насочена кон зачувување на умерен буџетски дефицит, макроекономска стабилност и поддршка на македонската економија преку зголемен обем на капитални инвестиции. Тоа подразбира одржување на контролиран буџетски дефицит кој постепено ќе се намалува. Буџетскиот дефицит ќе биде поврзан со повисоките капитални инвестиции за инфраструктурни проекти. Умереното ниво на буџетски дефицит и постепено намалување на истиот ќе овозможат Македонија и натаму да остане земја со умерено ниво на задолженост. Оттука, целта е и во следниот мандат Македонија да ја задржи сегашната позиција, односно да остане меѓу петте најмалку задолжени земји во Европа.

Ниска инфлација и стабилен девизен курс – преку одржување на умерен буџетски дефицит, стабилност на девизниот курс и добра координација на монетарната и фискалната политика, стапката на инфлација очекуваме да остане на умерено ниво од 2,5–3% годишно. Во следниот период во целост ќе се почитува независноста на Народната банка на Република Македонија во водењето на монетарната политика и нејзиниот избор на инструменти за одржување на ниска инфлација и стабилен девизен курс, како важни претпоставки за одржување на макроекономска стабилност.

Финансискиот сектор и натаму ќе остане стабилен. Со смирувањето на состојбите во европската економија и намалувањето на екстерните ризици, како и поволните економски состојби во земјата, се очекува да дојде до постепено зголемување на кредитната поддршка на банките за приватниот сектор.

Извоз и странски директни инвестиции – Владата во следниот четиригодишен период

ќе продолжи со јакнење на капацитетот на македонската економија за зголемување на извозот, како единствен начин да се создаде модерна економија која ќе конкурира на европските и светски пазари, што ќе значи создавање на нови работни места и подобар животен стандард на граѓаните.

Зголемениот раст на светската економија, враќањето на довербата на светските финансиски пазари, зголемената доверба на странските инвеститори, како и поволностите што Македонија ги нуди во ТИРЗ и во индустриските зони, ќе придонесат за раст на странските директни инвестиции кои континуирано ќе се зголемуваат како што ќе се стабилизираат состојбите во светската и европската економија. Во следните четири години очекуваме најмалку триесетина нови странски инвестиции во слободните и индустриските зони, кои ќе креираат над 10.000 работни места. Се очекува раст на извозот од околу 10% и раст на увозот од околу 8% годишно.

Владата во следниот период ќе се насочи кон реализација на нови мерки со цел поголем број домашни македонски компании да се вклучат во ланецот на добавувачи на мултинационалните компании кои се присутни во Македонија и на европските и светски пазари.

Очекуваното закрепнување на екстерната побарувачка, пред се од Европа и поповолните цени на светските берзи, ќе придонесат за повисоко искористување на производните капацитети на домашните компании, раст на нивниот извоз и приходите. Тоа ќе влијае и на поттикнување нов инвестициски циклус на фирмите, кој заедно со реализацијата на инвестициите во градежништвото ќе значи дополнителен стимул за економијата.

Конкурентноста на македонската индустрија ќе се унапредува преку реализација на:

реформи за натамошно подобрување на бизнис-климата и намалување на трошоците за фирмите

- инвестиции во автопати, регионални и локални патишта, како и во железничка инфраструктура и капацитети за транспорт за да се отворат нови транспортни коридори, за да се модернизираат и да се зголеми капацитетот и потенцијалот на постојните коридори кон исток и запад, север и југ
- мерки кои ќе придонесат за примена на знаење и иновации кај фирмите
- инвестиции во образованието за да се подобри квалитетот на работната сила
- натамошно промовирање и употреба на ИТ-услуги во јавниот сектор и реформи за подобра јавна администрација
- силна поддршка на земјоделството преку субвенции и ИПА-фондови

Владата и понатаму ќе спроведува политика на ниски и едноставни даноци за фирмите, при што реинвестираната добивка и натаму нема да се оданочува. Во следниот период посебна поддршка ќе се даде на земјоделството преку намалување на стапките на ДДВ за сточна храна и жив добиток, како и поддршка на стандардот на граѓаните преку намалување на стапката на ДДВ за училишен прибор и бебешки производи. Истовремено, Владата ќе продолжи со политиките за создавање рамен и еднаков терен за фирмите и намалување на нелојалната конкуренција и сивата економија.

Намалување на невработеноста

Целта на Владата во следниот четиригодишен мандат е намалување на стапката на невработеност на ниво од околу 22%, што претпоставува креирање на најмалку 64 илјади нови работни места. Реализацијата на оваа цел ќе се постигне преку: новите инвестиции во зоните и работните места кои таму ќе се креираат, натамошно зголемување на износот на нови домашни и странски инвестиции, голем број на инфраструктурни проекти кои создаваат работа за домашните фирми, активни политики и мерки за вработување преку Агенцијата за вработување, силна поддршка на земјоделството и создавање на конкурентна работна сила, со што ќе се создадат услови за натамошно намалување на невработеноста и креирање на нови работни места.

Проекти и мерки

- *Зголемување на платите во јавниот сектор* – во следниот четиригодишен период, Владата на Република Македонија ќе ги зголемува платите на вработените во јавниот сектор по 5% секоја година или вкупно 21,5%, со исплатата на платата за октомври. Политиката на планираниот пораст на платите ќе се реализира доколку не се случи сериозна надворешна криза, која би влијаела негативно врз економската и финансиска состојба во Република Македонија.

- *Еднократен отпис на долговите* (септември 2014) – Владата ќе спроведе еднократно отпишување на долговите на најранливите категории на граѓани, кои поради светската економска криза и европската должничка криза се нашле во тешка материјална состојба и не можат да ги отплаќаат своите обврски. Тоа се однесува за лицата кои се корисници на социјална помош, лица кои подолго од 12 месеци се евидентирани како невработени лица кои активно бараат работа во евиденцијата на Агенцијата за вработување, со пресек на 31.12.2013 и лица кои поради семејна несреќа се доведени во состојба да не можат да ги отплатат долговите.

Правото на отпис се однесува на неплатени долгови за електрична енергија кои се утужени и неплатени подолго од 12 месеци, долгови спрема банките по основ на кредитни картички, минусни салда по тековни сметки и потрошувачки кредити, кои се достасани а неплатени подолго од 12 месеци и не се обезбедени со движен или недвижен имот, неплатени долгови за парно греење и долгови по основ на радиодифузна такса.

- Намалување на стапката на ДДВ од 18% на 5% за сточна храна, адитиви за сточна храна и жив добиток за поддршка на производството на месо и млечни производи (јули 2014)

- Намалување на стапката на ДДВ за бебешки производи од 18% на 5% (јули 2014)

- Намалување на стапката на ДДВ за училишен прибор од 18% на 5% (јули 2014)

- Нивелирање на прекршочните санкции согласно економската моќ на фирмите преку измени на Законот за прекршоци, доколку се обезбеди двотретинско мнозинство во Собранието на РМ (септември 2014)

- Проект „GPRS-фискализација“ за унапредување на воспоставениот систем на контрола за целите на регистрирање на готовински плаќања (2014)

- Воведување на продолжено работно време на УЈП (2014)

- Воведување на електронски досиеја на даночните обврзници (2016)

- Воведување на стручен испит за ефикасен инспектор и пропишување на посебни критериуми и услови во постапката за вработување на даночни, царински и девизни инспектори (2016)

- Намалување на прагот за регистрација за цели на ДДВ од 2.000.000 денари на 1.000.000 денари (2015)
- Воведување на електронски фактури во работењето помеѓу субјектите од приватниот и јавниот сектор (примена од 2016)
- Создавање на портал-пресуди за даночни и царински спорови во насока на креирање на соодветни нормативни решенија (2015)
- Проект „Биди одговорен“ – креирање на веб страна, каде граѓаните ќе имаат можност да пријават неправилности и проблеми со кои се соочуваат во секојдневниот живот, од повеќе области: корупција, сива економија – неиздавање на фискални сметки и др. (2016–2017)
- Намалување на трошоците за возилата кои помалку загадуваат (2016)
- Проект „Форензичка лабораторија“ за подобрување на квалитетот на контролите кои ги спроведува Управата за јавни приходи (2014–континуирано)